

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Prima Pars Et Prima Secundæ Divi Thomæ Complectvntvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores & praxim spectantes, quæ peculiarem cum
Scholasticis habent connexionem, declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1659

Dispvatio XIV. De alio visionis Dei principio, nempe lumine gloriæ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13718

VII. Ratio est, nihil enim obstat quo minus aliquid supernaturale actu naturali cognoscatur, ut constat in hæretico, qui lumine fidei destitutus, varia mysteria gratiæ, quæ antea supernaturalibus, nunc naturalibus actibus cognoscit: imò & in beatitudinem seu visionem Dei supernaturalem, quam actibus huiusmodi naturalibus cognoscit, fertur actu spei naturali, & consequi desiderat, quod est actu naturali illam appetere. Addo, etiam fideles, quamvis sciant, se non nisi supernaturaliter posse beatitudinem consequi, ipso facto nihilominus, quod ex Dei benignitate media sibi ad illius adeptionem necessaria concessa esse cognoscant, posse eam appetere, & efficaciter consequi velle. Esto enim non nisi supernaturaliter eam obtinere valeant, possunt tamen actu naturali illius consecutionem intendere; sicut actu naturali potest quis statuere Sacramenta conficere, vel administrare, quamvis sint aliquid supernaturale.

VIII. Quæres quartò: utrum in anima sit appetitus innatus ad claram Dei visionem. Appetitus innatus aliud nihil est, quam potentia respiciens aliquid tanquam bonum suum. Hunc ergo appetitum in anima respectu visionis Dei dari negant Suarez disp. 30. Metaph. sect. II. num. 36. Molina hic, a. 1. disp. 2. & alii. Eum tamen animæ concedunt Scotus q. 1. Proleg. & in 4. d. 49. q. 10. Vasquez 1. 2. Disp. 22. cap. 2. Salas 1. 2. disp. 12. sect. 2. Erice prima parte, disputatione 27. num. 22. & alii.

IX. Quæstio tantum est de modo loquendi, cum de re constet, nempe & esse in animâ potentiam ad visionem Dei efficiendam, ac recipiendam, & hanc visionem esse bonum animæ, ergo absque dubio datur in anima innatus ad eam appetitus. Existimo tamen, cum visio non nisi per media, quæ naturæ vires superant, obtineri possit, aptius vocari appetitum obedientialem, quam naturalem: Quamvis namque id quod in recto dicitur, sit quid naturale, illa tamen quæ connotat in obliquo, sunt quid supernaturale.

X. Id verò hic notandum, appetitum scilicet innatum, non tantum esse ad res debitas, sed etiam in-

debitas, atque ex mera liberalitate conferendas, & quibus negatis, nulla rei, cui hic appetitus innatus, infertur violentia. Ratio est, quia appetitus innatus, ut num. 8. dixi, est potentia & propensio ad bonum suum: cum ergo plurima alicui bona esse possint, quæ non sunt debita, ad alia extenditur appetitus innatus, quam ad debita: ut in appetitu elicitu contingere videmus. Unde quamvis in animâ & Angelo sit appetitus innatus ad visionem Dei, gratiam, & alia dona supernaturalia, non tamen sequitur, hæc eis esse debita. Sicut autem, ut num. 7. ostendi, ad hoc ut quis appetitu elicitu aliquid appetat, sufficit quod illud sciat sibi quocunque modo, etiam supernaturaliter, esse possibile; idem est de appetitu innato, nec in hoc quidquam reperitur inordinati.

Hinc tamen non rectè quis intulerit, dari in animâ, vel Angelo, appetitum innatum ad unionem Hypostaticam: hæc enim cum extractionem naturæ contineat extra gradum & ordinem puræ creaturæ, & quandam insuper Divinitatis exinanitionem, non videtur prudenter appeti posse appetitu elicitu, & consequenter neque innato. Visio autem Dei ad statum beatitudinis simpliciter est necessaria; unde ad illam peculiariter dari potest, & debet appetitus.

Notandum autem, sicut materia, esto sit potentia ad omnes formas, satiatur tamen ejus appetitus per quamlibet, ita ut dum unam habet, non appetat, pro illo saltem tempore, aliam, nisi conditionatè; ita quocunque gradu visionis satiatur hic animæ appetitus, cum per quemcunque reddatur simpliciter beata, nec ad hunc effectum pluribus gradibus indigeat. Uade, si duæ animæ statuuntur, quarum altera unum tantum habeat gradum gloriæ, seu visionis, altera centum; prior, si unico illo gradu orbetur, multò gravius damnum patietur, quam secunda, etiam si nonaginta novem ab ea gradus gloriæ auferantur; si enim unus ei gradus remaneat, adhuc est simpliciter beata, habetque etiam quod ad felicissimum illum statum est necessarium, cum altera, unius illius gradus amissione à felicitate penitus excidat.

Appetitus innatus non est ad debita tantum, sed gratuita.

Est in anima appetitus innatus ad gratiam.

XI. Sitne in animâ appetitus innatus ad unionem Hypostaticam.

XII. Quolibet gradu visionis satiatur anima appetitum.

DISPUT. DECIMA-QUARTA.

De alio visionis Dei Principio, nempe, lumine gloriæ.

SECTIO PRIMA.

De necessitate luminis.

I. **L**UMEN gloriæ, seu Principium supernaturale ad claram visionem Dei requiri negarunt, ut supra vidimus, Begardi & Beguina; asserentes quamlibet naturam intellectualem posse suis viribus Deum videre, nec ad hoc ullo indigere supernaturali auxilio. Qui error refertur in Clementina *Ad nostrum* de Hæreticis, ibidemque à Pontifice cum Concilio Viennensi damnatur. Ulterius adhuc procefferunt Anomæi, qui duce Eunomio, ut referunt Sancti Patres Nazianzenus, Chryostomus, Basilus, Hieronymus, & alii, Deum non videri tantum, sed etiam comprehendere ab intellectu nostro naturæ viribus in hac vitâ posse

R. P. Comptoni Theol. Scholast. Tom. I.

afferebant. Parum etiam cautè locutus est Durandus, qui in 4. dist. 49. q. 2. docere videtur, posse animam nostram (si impedimenta sensuum, & conversio ad phantasmata, quod per separationem à corpore fit, tollantur) posse, inquam, sine ullo auxilio supernaturali Deum videre.

Veritas tamen Catholica est, neminem sine peculiari & supernaturali Dei auxilio posse videre Deum. Hac in re cum S. Thomâ hic q. 12. a. 4. & in 4. dist. 49. q. 2. a. 6. conspirant Theologi omnes, estque in Concilio Viennensi, loco numero præcedente citato, definitum. Quam etiam veritatem supra totâ Disput. undecimâ latè declaravi.

Non levis tamen, inter modernos præsertim Theologos, est controversia, sitne de fide dari in Beatis lumen aliquod per modum habitus, seu qualitatatis permanentis, per quam Dei visionem efficiant.

Durandus.

II. Deum videre naturali-ter nemo potest.

III. Sitne de fide dari lumen gloriæ per modum habitus.

G

Asserunt

Afferunt Thomistæ. Communior tamen & probabilior Theologorum sententia est negativa: ita Molina hic, q. 12. disp. 1. Vasq. 1. p. disp. 41. c. 2. Granado hic, trac. 4. d. 6. sect. 2. & ex recentioribus plerique.

IV. Ex verbis Concilii circa lumen quid habeatur.

Ratio est primò: Concilium enim solum intendebat damnare errorem illum Begard. & Beguinorum numero primo relatum, qui erat, posse solis naturæ viribus, & absque omni auxilio supernaturali Deum videri. Ad summum ergo definit Concilium, dari lumen aliquod, seu auxilium, quodcumque illud sit, ad visionem cliciendam. Deinde, cum ante Concilium hæc quaestio inter Thomistas & Scotistas fuerit controversa, an scilicet ad visionem claram Dei producendam necessarium esset huiuscemodi lumen per modum habitus, affirmantibus illis, his negantibus, dicentibusque sufficere auxilium extrinsecum, non est verosimile, voluisse Concilium quidquam de re Theologica statuere, & item inter duas illas scholas derimere.

V. An auxiliū extrinsecum vocari possit lumen.

Dices cum P. Suarez hic, lib. 2. d. 14. num. 7. definire Concilium, dari lumen ad visionem Dei efficiendam; auxilium autem extrinsecum non rectè dicitur lumen, ergo lumen hoc, est aliquid permanens, & per modum habitus: verba enim Concilii proprie sunt accipienda. Resp. tamen cum P. Granado sect. 2. num. 6. negando, auxilium Dei extrinsecum non rectè vocari lumen, cum intellectui vires præstet ad lucem inaccessibleem Deum videndum; lumen autem gloriæ non aliâ de causâ dicitur lumen, nisi quod intellectum roborat ad visionem Dei producendam; cum ergo tantundem præstet auxilium Dei extrinsecum, nihil est cur non vocetur lumen.

VI. Duo Begardorum & Beguinorum errores.

Dices secundò cum eodem P. Suarez, Pontificem cum Concilio damnasse duos Begard. & Beguinorum errores, nempe, & posse hominem solis naturæ viribus Deum videre, & non egere lumine. Respondetur, esse quidem hos duos errores, sed inter se connexos, & secundum oriri ex primo: unde, hi duo errores ita inter se sunt connexi, ut moraliter & virtualiter censeantur idem.

VII. Vltior coniectura, non definuisse Concilium, lumen habituale.

Hac itaque de causâ existimo, Concilium à voce habitus, seu habituale abstulisse, & solum definivisse dari lumen, sive illud habituale sit, sive actuale: nomine autem luminis, ut num. 5. dixi, frequenter intelligitur à Theologis auxilium extrinsecum. Imò Smilingus hic, q. 4. num. 93. asserit nullum dari lumen habituale Beatorum intellectibus inhaerens, sed de facto eos elevari ad visionem producendam per auxilium Dei extrinsecum.

SECTIO SECUNDA.

De muneribus luminis gloriæ.

I. Duo luminis munera.

Duo præcipue numerantur luminis munera, nempe, visionem physicè producere, & ad eam disponere, sicque in duplici genere causæ ad eam concurrunt, efficientis scilicet, & materialis; quæ quo pacto sint intelligenda, jam dicetur.

II. Lumen dicitur aliqui, esse adequatam rationem producendi visionem.

Nonnulli itaque ita lumen ad visionem concurrere asserunt, ut in eo totam agendi rationem stant: intellectum proinde nihil omnino hac in re facere affirmant, nec alio modo visionem producere, quam aqua calida producit in manu calorem. Hæc est communis Thomistarum opinio, quam etiam hodie mordicus defendunt.

Sed contra: nam, ut Disp. præcedente, sect. primâ dixi, visio est qualitas vitalis, & formalis intellectus, ergo procedere debet à causâ vitali & intellectu, quorum neutrum competit lumini. Deinde, sequeretur, actus etiam supernaturales viæ, non ab intellectu & voluntate, sed à solis habitibus infusus procedere; unde ulterius fit, animam seu voluntatem non operari liberè, cum habitus infusi spei, charitatis &c. à quibus solis, secundum hanc sententiam procedunt, nullam habeant libertatem. Præterea, contra Tridentinum Sess. 6. cap. 5. & Can. 4. anima nostra non verè & propriè ageret, ac divinæ gratiæ cooperaretur, ut eam agere illis locis definit Concilium, sed merè se haberet passivè, & per aliquid ab extrinsecò ei & accidentaliter adveniens, habitum scilicet, quem merè contingenter habet, operaretur, sicque non magis propriè anima vel voluntas actum spei, aut charitatis, & aliarum virtutum infusarum eliceret, quam aqua calida in re sibi impositâ producit calorem, nempe tantum denominativè.

III. Incommoda ex hac opinione provenientia.

Lumen ergo non est tota, & adequata ratio producendi visionem, sed partialè tantum illius principium, unâ scilicet cum intellectu in eam influens; intellectus quippe simul cum lumine immediatè ad visionem concurrunt. Ita Molina hic d. 1. Valentia, 1. p. q. 2. pu. 3. Suarez hic, lib. 2. c. 16. Vasquez 1. p. d. 43. Granado hic Tract. 4. d. 5. sect. 3. num. 10. Erice hic, d. 45. cap. 3. Tannerus 1. p. disp. 2. q. 6. dub. 4. num. 4. & recentiores communiter, ob rationes hic num. 3. & disp. præcedente, sect. primâ allatas.

IV. Lumen simul cum intellectu producit visionem.

Hinc etiam mihi non placet sententia Nominalium, qui passim docent, intellectum passivè tantum ad visionem concurrere: eam scilicet à solo Deo efficienter produci asserunt, & intellectui infundi. Ita Ockam in 1. d. 1. q. 2. & in 4. q. 13. a. 5. dub. 3. Gabriel in 3. d. 31. a. 3. Marsilius in 3. q. 10. a. 2. & eadem fere videtur mens Scoti in 4. d. 49. q. 11. & in 3. d. 14. q. 1. a. 2. & aliorum.

V. Nominalis de visiva productione sententia.

Hoc, inquam, non placet: quamvis enim id non existimem impossibile, cum Disp. 22. de Anima, sect. 4. tanquam probabiliorum amplexus sim sententiam asserentem, intellectum in sua ratione formali actionem physicam non includere, sed adequatè consistere in qualitate, nihilominus existimo, visionem physicè ab intellectu produci; esto enim non repugnet contrarium, hic tamen est modus maximè connaturalis; unde nullo fundamento diceretur contrarium fieri, & Deum ordinariâ viâ non procedere, sed miracula sine ullâ necessitate multiplicare.

VI. Rejicitur hæc Nominalium opinio.

Quoad secundum munus luminis gloriæ supra positum, nempe ut in genere causæ quasi materialis ad visionem concurrat: tribus modis hoc intelligi potest; primò, ita ut visio in solo lumine recipiatur tanquam in subiecto; hoc autem planè falsum est; sic enim lumen deberet videre Deum, cum illud denominationem videntis accipiat, in quo visio tanquam forma recipitur: sicut id, in quo lux aut calor recipitur, calidum dicitur, aut lucidum. Nec est cur quisquam lumen inadæquatè simul cum intellectu visionem dicat recipere, sicut unâ cum intellectu illam efficit; quamvis enim hoc non repugnet, nullo modo tamen videtur necessarium, imò nec eadem forma ex duabus potentiis receptivis educi connaturaliter posse.

VII. Quomodo lumen disponat ad visionem Dei.

Tertio itaque modo dici potest, lumen in genere causæ quasi materialis ad visionem concurrere, non quòd ipsum vel adequatè, vel inadæquatè visionem in se subiectet, sed per modum merè dispositi-

VIII. Sicut lumen gloriæ dispositio ad visionem Dei.

dispositionis, sicut calor disponit ad ignem. Et hoc probabile censet Suarez hic, lib. 2. c. 15. num. 25. Et Granada 1. p. tract. 4. d. 6. sect. 3. n. 12. citatque quosdam ex antiquioribus. Ratio vero est: cum enim visio sit forma ex accidentalibus nobilissima, congruum videtur, ut hoc habeat præ reliquis accidentibus, quod scilicet dispositio aliqua ejusdem ordinis, seu supernaturalis ei respondeat; nulla autem ad hoc munus assignari aptior potest, quam lumen gloriæ.

SECTIO TERTIA.

Utrum divinitus produci possit visio sine lumine inherente, seu per auxilium Dei extrinsecum.

I. *Ad visionem eliciendam requiritur connaturaliter lumen intrinsecum.*

DIVINITUS, inquam, nam connaturaliter videtur requiri lumen seu qualitas intrinseca; sicut enim anima in naturalibus, quia est potentia radicalis, seu essentia in ordine naturæ, petit potentias proximas intrinsecas, nempe vel identificatas, in sententiâ eas non distinguente ab animâ, vel saltem physicè unitas, in distinguente; ita cum gratia sit intrinseca animæ, & per modum naturæ & essentia in ordine supernaturali, connaturaliter petere videtur potentias etiam suas omnes intrinsecas. Unde sicut reliqua operationum supernaturalium principia habet intrinseca, nempe habitus infusos, ita, cum sit etiam radix seu semen gloriæ, petit similiter principium illius operationis intrinsecum.

II. *Sententia ad visionem requirens essentialiter lumen intrinsecum.*

Multorum sententia est, ad visionem eliciendam necessarium esse principium aliquod intrinsecum, vel permanens, quale est lumen illud, quod beati jam habent in cælo, vel transiens, quale dicunt aliqui Moysi, & S. Paulo infusum fuisse, si viderint Deum in via: cum enim, inquit, hæc visio non esset futura permanens & perpetua, nec principium illius erat permanens, intrinsecum tamen. Ita Thomistæ aliqui Cajetanus, Ferrera, Bannetz, Soto, Navaretus, & alii nonnulli.

III. *Pro principiis potest visio per concursum extrinsecum.*

Contraria tamen sententia videtur mihi multò probabilior, posse scilicet Deum per concursum extrinsecum supernaturalem elevare animam ad eliciendam visionem beatificam, sine ullo principio intrinseco, præter ipsam animam. Ita recentiores communiter: Suarez hic, l. 2. de Attrib. negativis, cap. 16. num. 5. Vasquez hic, disp. 46. cap. 2. Molina prima parte, a. 5. d. 1. Valen. hic, punct. 3. Arrubal, Salas tract. 2. disp. 5. sect. 4. Tannerus, prima parte, d. 2. q. 6. dub. 3. n. 12. Erice d. 47. c. 2. Maratus hic, d. 12. Granada, d. 6. sect. 4. n. 19. Alarcon tract. 1. disp. 3. sect. 4. Gamach, q. 12. c. 5. & ex antiquis Scotus, Durandus, Paludanus, & alii.

IV. *Deus non minus suppleri potest concursu causarum supernaturalium, quam naturalium.*

Ratio est: Quia sicut potest Deus per suum concursum supplere causalitates aliarum causarum secundarum, ita & luminis: nec enim minus potens est Deus, ut causa supernaturalis, quam naturalis. Confirmatur: Visio, prout procedit à lumine, non est vitalis, ut fatentur omnes, cum lumen non sit potentia vitalis; ergo ut procedit à lumine, non petit esse ab intrinseco; ergo concursus extrinsecus facere potest in visione id præcisè, quod facit lumen; ergo cum Deus eminenter contineat lumen, potest per se supplere illius efficaciam. Confirmatur secundò: nam juxta probabiliorè sententiam de potentia obedientiali latâ, applicare potest Deus concursum suum lapidi, vel aquæ, aut rei alteri naturali cuicunque ad visionem, gratiam,

R. P. Comptem Theol. Scholast. Tom. 1.

&c. producenda: Ergo à fortiori applicare concursum suum ad intellectum poterit, cum minor sit in eo impropertio. Confirmatur tertio: Deus potest per se solum sine intellectu, & lumine producere visionem, ergo à fortiori simulcum intellectu; difficilius enim est supplere duas causas, quam unam tantum, & facilius est ut Deus tanquam causa particularis producat unam formalitatem in objecto, quam duas, aut plures.

Dices primò: Potentia vitalis compleri debet per principium intrinsecum, cum compleri debeat conformiter ad suam naturam; natura autem illius est, ut actus procedat à principio intrinseco; ergo non potest visio procedere à principio extrinseco. Respondeo distinguendo primum antecedens, si compleatur ut vitalis, concedo antecedens; si sub aliâ ratione, nego: intellectus autem per lumen non completur in ratione principii vitalis, sed supernaturalis, aut alterius rationis; totam enim rationem principii vitalis habet intellectus, seu anima, à se; ratio autem principii supernaturalis formaliter non consistit in aliquo intrinseco. Unde negatur etiam ultima consequentia; visio enim, quæ vitalis, non exigit lumen, sed intellectum; lumen autem ad summum respicit ut supernaturalis est, aut ut taliter supernaturalis.

V. *Intellectus per lumen non completur in ratione vitalis, sed supernaturalis.*

Deces secundò: non esse impossibile ut causa aliqua in agendo dependeat essentialiter à forma intrinsece inherente; ergo intellectus potest hoc modo dependere à lumine. Contrà: nec est impossibile ut causa aliqua non dependeat essentialiter in operando à forma inherente; ergo pari jure inferre possumus, intellectum posse sine hujusmodi qualitate inherente operari; nec enim est major ratio pro unâ possibilitate vel impossibilitate, quam pro aliâ. Contrà secundò, non videtur impossibile accidens aliquod, quod, ut agat, petat essentialiter unionem cum subjecto; non tamen propterea rectè quisquam intulerit, ea quæ de facto existunt, esse ejusmodi.

VI. *Non requiritur, ut causa in operando non dependeat à principio inherente.*

SECTIO QUARTA.

Aliud argumentum pro necessitate luminis intrinseci.

DICES itaque tertio: nisi intellectus ad producendam visionem requirat lumen sibi unitum, sequetur sufficere, si lumen à Deo per concursum creativum conservaretur intimè præsens intellectui, sicut sufficit similis conservatio creativa, ut species Eucharisticæ operentur, sed hoc dici non potest; sic enim, si Angelus, vel anima beata, ut naturaliter potest contingere, esset intimè præsens dæmoni, hic haberet lumen gloriæ sufficienter sibi applicatum ad eliciendam visionem beatam, nam ad hoc ut lumen operetur, non requirit per nos unionem intrinsecam, sed hic habet extrinsecam, cum extrinsece applicetur dæmoni; ergo in hoc casu haberet dæmon principia visionis beatificæ, & connaturaliter posset esse beatus in actu primo; quod tamen non parvum videtur inconveniens.

I. *Præcipua ratio adhibenda ad visionem requirere lumen intrinsecum.*

Respondet quispiam non habere eum concursum Dei paratum, & consequenter non omnia principia. Contrà: ubi omnia particularia, & ex parte causæ secundæ ponuntur, non potest connaturaliter deesse concursus universalis; nec enim magis sine violentia negare potest Deus concursum universalem causis secundis supernaturalibus, ubi omnia ex parte causæ secundæ ponuntur, quam naturalibus. Respondet aliquis secundò: habere eum

II. *Prima responsio inefficax.*

*Alia respon-
sio insuffi-
cientis.*

re cum quidem principia omnia visionis, qua-
runtur ex parte potentiae, non tamen ex parte
objecti; Deus quippe non applicat se per modum
objecti; cum enim non nisi liberè id praestet, potest
non praestare. Contrà; positus omnibus ex parte
potentiae requisitis, Deus non potest connaturaliter
non applicare omnipotentiam suam ad concurre-
ndum instar speciei: sicut enim, si visio hæc fie-
ret per speciem impressam creatam, non posset
Deus connaturaliter non speciem illam producere,
& infundere potentiae; ita & modò positus omni-
bus ex parte potentiae requisitis, concurrere debet
Deus per modum speciei: nec enim, quando po-
tentia est completa, magis videtur Deus negare
posse speciem, quam concursum universalem, ubi
causa secunda est ad agendum expedita, ut proxi-
mè dictum est.

III.
*Tertia res-
ponso non
solvens diffi-
cultatem.*

Respondebit aliquis tertio: cum lumen ponatur
intrinsecè unitum Angelo, dæmoni autem solum
extrinsecè, seu intimè præsens; sicut ad Angelum
peculiari modo ob unionem physicam spectat ipsa
entitas luminis, ita & illius operatio; unde in dæ-
mone nihil operabitur. Contrà: licet peculiariter
spectet lumen ad Angelum, cum tamen habeat vim
operandi in dæmone, cur non operabitur? quod
autem vim habeat operandi, patet; secundum nos
enim sufficit sola assistentia extrinseca, & intima
præsentia, nec exhauritur tota ejus activitas in An-
gelo: sicut enim idem intellectus exercere potest
diversas operationes cum diversis habitibus, ita &
idem habitus cum diversis intellectibus; & in ma-
terialibus idem ignis, aut calor in pluribus subje-
ctis producit plures effectus numero distinctos,
imò ignis calorem in se & passis vicinis, licet non
minùs, imò magis intrinsecus sit, quoad primum
effectum, quam lumen Angelo; nihil enim magis
intrinsecum, quam idem sibi.

IV.
*Vera respon-
sio.*

His itaque responsionibus relictis, ad argumen-
tum dico, ad summum probare, non posse Deum
producere visionem, nisi lumen intrinsecè inhæ-
reat intellectui, vel animæ, sicque necessarium esse
lumen inhærens veluti quandam dispositionem re-
quisitam, sine qua non possit, connaturaliter sal-
tem, produci visio in animâ, ut in fine sectionis
secundæ dictum est: defectu cuius dispositionis,
dæmones visionem nequeunt producere. Sic in
naturalibus non rarò videmus contingere, in quibus
connaturaliter induci nequit forma substantia-
lis, ignis exempli gratiâ, in subiectum, nisi positus
in eo prius quibusdam dispositionibus. Hinc tam-
en non sequitur, licet Deus non possit supplere
locum luminis, in ratione informantis, non tamen
propterea non posse in ratione efficientis: & sicut
potest formam substantialem sine ullâ dispositione
in subiectum introducere, ita & visionem sine lu-
mine disponente.

V.
*Lumen in-
hærens est
dispositio
connatura-
liter ad vi-
sionem re-
quisita, non
essentialiter.*

Quamvis ergo connaturaliter produci nequeat
visio, nisi lumen tanquam dispositio insit animæ,
aut Angelo, hoc tamen non est dispositio ita essen-
tialiter requisita, ut divinitus nequeat contrarium
contingere: nec enim sine maximè urgente ratio-
ne restringenda est divina Omnipotentia, neque
ponenda major dependentia rerum à se invicem,
quam sit necesse; omnia autem inconvenientia
sufficenter salvantur, si dicatur, ad hoc ut visio
producat in anima, requiri connaturaliter, ut lu-
men ei insit: sicut enim ut dixi, solus defectus
dispositionis naturalis impedire potest quò minùs
forma naturalis producat, ita & defectus solius
dispositionis supernaturalis poterit impedire, quo
minùs produci queat forma supernaturalis. Imò

etiam in naturalibus, non solum ad formam sustan-
tialem, sed accidentalem requiritur interdum ali-
qua dispositio, & accidens disponit ad accidens:
sic secundæ qualitates supponunt primas, lux dia-
phaneitatem &c. & omnia accidentia materialia
quantitatem, ergo & aliqua accidentia supernatu-
ralia possunt requirere alia tanquam dispositiones
in subiecto ad sui existentiam. Si autem hoc de
ullo dici possit, maximè de visione beatificâ, quæ
cæteris perfectior dicitur, & finis in ordine super-
naturali.

Quando verò S. Thomas 2. 2. q. 275. & q. 13.
de verit. ar. secundo, & alibi dicit, *Divinam essen-
tiam ab intellectu creato videri non posse, nisi prius in-
teatur, ac disponatur per lumen inhærens*; Unde &
S. Paulo, ut in hac vitâ Deum ad brevetempus vi-
deret, infusum ei ad hoc docet fuisse lumen intrin-
secum; his, inquam, locis, ut rectè ait P. Grana-
do hîc, disp. 6. sect. 4. num. 22. solum loquitur de
lege ordinariâ, non quid fieri queat per divinam
potentiam.

*Accidens in-
terdum dis-
ponit ad ac-
cidens.*

VI.
*Mens Dicitur
Angeli
circa neces-
sitate lumen
inhærens.*

SECTIO QUINTA.

Vtrum ratione supernaturalitatis præcisè, requiratur lumen.

QUÆSTIO est, utrum actus visionis, quæ su-
pernaturalis est præcisè, requirat non solum
speciem supernaturalem, vel Deum supernaturali-
ter concurrentem ex parte objecti, sed etiam lu-
men supernaturale, aut concursum aliquem acti-
vum supernaturalem tenentem se ex parte potentiae,
& suppletem locum luminis; vel utrum sufficiat
intellectus solus cum specie supernaturali, vel Deo
per modum objecti concurrente.

P. Suarez hîc, lib. 2. cap. 15. quem plurimi se-
quuntur ex recentioribus, ait, ratione supernatu-
ralitatis in visione reperte, ita requiri lumen, vel
aliud principium tenens se ex parte intellectus, ut
sine illo effectus supernaturalis produci nullo modo
possit.

Arguit primò num. 4. quia in fide, & aliis vir-
tutibus, requiri videmus principium aliquod super-
naturale in potentia. Contrà: disparitas est aperta;
nam juxta P. Suar. d. 16. de Fide, cap. 10. non sunt
in intellectu species supernaturales, sed naturales
objecti Fidei: unde non est mirum, requiri prin-
cipium supernaturale ex parte intellectus, alioqui
in causâ adæquatâ actus supernaturalis, nullum esset
principium supernaturale, quod implicat.

Arguit secundo: juxta fidem ad actus supernatu-
rales eliciendos non sufficit gratia excitans, seu
illuminatio prævia, sed insuper requiritur gratia ad-
juvans, seu auxilium supernaturale actu concur-
rens simul cum potentia, & actum unâ cum illâ
coefficientis. Respondetur, latam esse disparitatem;
ibi enim nullum aliud est principium supernaturale
efficientis; hîc autem supponimus, objectum, vel
speciem impressam supernaturalem, physicè concur-
rere ad visionem hanc supernaturalem, unde
effectus completè invenit in causâ adæquatâ prin-
cipium correspondens omni formalitati, quam in se
continet: ergo præcisè ratione supernaturalitatis,
nisi aliud interveniat, non est necessarium lumen,
aut aliud principium ex parte intellectus. Sicut si
ipsa illustratio, seu gratia excitans concurreret effe-
ctivè, non esset necessarium aliud principium su-
pernaturale illius actionis: neque enim ratione su-
pernaturalitatis præcisè requiritur in causâ adæqua-
tâ nisi unum principium supernaturale.

I.
*Status quo
est.*

II.
*Opinio re-
quiritur ab-
solutum in
intellectu.*

III.
*Aliud est de
Fide, aliud
de visu.*

IV.
*Cur præ-
gratiam ex-
citantem
requiritur
gratia ad-
juvans.*

Arguit

V. Ad effectum supernaturalem sufficit, reperiri in causa adequatam unum principium supernaturale.

Arguit tertio: potentia est causa adequata distincta ab objecto, ergo non potest elevari ab objecto; ergo sola sua virtute naturali producit effectum illum supernaturalem; ergo & causa aliqua adequata naturalis posset effectum supernaturalem producere; neque enim magis est causa inadequata improporcionata illi effectui, quam causa adequata. Contra: sicut potentia est adequata distincta ab objecto, ita & objectum a potentia, & tamen juxta P. Suarez loco jam citato, potest objectum, vel principium concurrentes loco objecti, elevari a potentia, seu principio tenente se ex parte potentiae; species enim naturales elevantur secundum ipsum ab habitu supernaturali fidei ad elicendum actum fidei: quare ergo est contra saltem quantum ad conceptum supernaturalitatis praecise, nequit intellectus elevari ab objecto supernaturali? cum elevari nihil aliud sit, quam simul concurrere cum causa supernaturali ad effectum, qui est in ordine simpliciter supernaturali: jam enim in causa adequata reperitur virtus productiva illius effectus: & sicut ad vitalitatem sufficit unum principium vitale, quidni ad supernaturalitatem praecise sufficit unum principium supernaturale?

VI. Angelus connaturaliter producit visionem sui, non Dei.

Arguit quarto: sequeretur, Angelum aequè connaturaliter posse producere visionem Dei, ac visionem sui, aut alterius Angeli: patet sequela; nisi enim habuerit speciem sui, aut alterius Angeli, visioni illi proportionatam, non potest eam producere, sic tamen si hujusmodi speciem habuerit: sed similiter, si habuerit speciem proportionatam visioni Dei, poterit illam producere; ergo aequè naturaliter potest videre Deum, ac alterum Angelum. Resp. Maximam esse disparitatem: petit namque Angelus connaturaliter speciem proportionatam ad visionem sui, aut alterius Angeli, non tamen ad visionem Dei: si autem praeter, & supra exigentiam naturalem detur ei species supernaturalis Dei, quid mirum si hoc supernaturale posito, eliciat connaturaliter visionem Dei: quidni enim causa supernaturales aequè connaturaliter eliciant actiones supernaturales sibi proportionatas, ac naturales causa actiones naturales?

VII. Quid sit, tenere se ex parte potentiae.

Dices: Saltem ex parte potentiae est eadem proportio. Contra: inquiri, quid sit hoc ex parte potentiae? si velit virtutem naturalem Angeli esse eandem in visione Dei, & sui, concedo ita esse; dico autem, Angelum per suas vires solas non producere visionem Dei, sed adjutum ab objecto, seu specie supernaturali, quam hoc sensu dico tenere se ex parte potentiae, id est, ipsam juvare: sicut secundum Patrem Suarez, habitus fidei tenet se etiam ex parte objecti hoc sensu, id est, juvat speciem naturalem objecti, ex se imparem ad actum fidei supernaturalem.

VIII. Oportet dicitur a paritate causa materialis & efficientis.

Confirmatur in simili de potentia passiva: nec enim minus sunt duae diversae causae partiales, materialis & efficiens, quam potentia & objectum: nihilominus causa materialis, seu subiectum recipere potest qualitatem aliquam supernaturalem, ut anima lumen gloriae, vel gratiam, modò causa efficiens supernaturalis illam juvet ad illius receptionem, non simul recipiendo, sed concurrando in alio genere, nempe efficiendo. Si ergo possit subiectum naturale recipere aliquid supernaturale, absque eo quòd causa ulla supernaturalis teneat se ex parte subiecti, id est, simul cum eo rem illam supernaturalem recipiat, quidni potentia naturalis efficere poterit aliquid supernaturale, modò simul cum ea concurrat objectum supernaturale. Sietiam

R. P. Comptoni Theol. Scholast. Tom. I.

ipso facto quòd efficiens concurrat cum causa materiali, dicatur tenere se ex parte causae materialis; idem dici poterit de objecto respectu potentiae; tam enim in alio genere causae concurrat causa efficiens respectu materialis, quam objectum respectu potentiae.

SECTIO SEXTA.

Alia argumenta contententia, in visione, ratione supernaturalitatis, requiri lumen.

ARGUUNT quintò alii Recentiores: si enim semel concedatur, causam aliquam naturalem partialem esse proportionatam effectui supernaturali, sequitur, effectum illum posse produci a causa totali naturali. Sed contra: causa materialis naturalis, anima ex: gratia, in suo genere est proportionata productioni gratiae, & luminis gloriae, & tamen ulterius necessaria est causa efficiens, nec sufficit naturalis, sed requiritur supernaturalis; ergo non sequitur, si sufficit partialis causa naturalis, sufficere totalem. Respondeo itaque negando sequelam: effectus namque requirit, ut saltem in causa totali reperitur virtus correspondens omni formalitati, quam in se habet, quod non requiritur in illa partiali. Sic etiam visio beata exigit ut in causa totali sit principium aliquod vitale, quod tamen in quovis principio non exigit, cum lumen, vel species, sive objectum non sit vitale, nec concurrat vitaliter ad productionem visionis, sicut nec vitaliter concurrat Deus ad eandem visionem, vel alium effectum ut causa universalis. Addo, potentiam naturalem respectu illius vitalitatis, aut intellectus, non esse proportionatam, nisi connotando speciem, aut aliud principium supernaturale, quod non petit connaturaliter, cum hac vitalitas & intellectus sit supernaturalis.

I. Produci nequit effectus supernaturalis a causa totali naturali.

Unum principium supernaturale sufficit, sicut unum vitale.

Arguunt sextò: in naturalibus, ut producat cognitio, dari debet potentia omnino completa per virtutem intrinsecam: ergo idem dicendum de cognitione supernaturali. Conf. saltem species nunquam infunditur potentiae, nisi completa in ratione potentiae; ergo ut hic sit species vel objectum supernaturale, debet esse potentia supernaturalis. Ad Argumentum Respondetur primò, negando Antecedens, nec enim potentia est omnino completa in naturalibus sine specie. Secundò dico, manifestam esse disparitatem: cum enim effectus sit vitalis, requirit potentiam vitalem; vitalitas autem potentiae est ipsi intrinseca, at verò conceptus supernaturalis non est vitalis, sicque effectus ratione hujus non postulat procedere ab intrinseco, & consequenter virtus productiva effectus quoad hanc formalitatem suppleri potest a causa extrinseca: nec enim aliud requiritur, quam ut in causa totali detur vis adequata effectui. Aliqua ergo formalitates determinatè petunt vim intrinsecam in potentia, ut vitalitas: aliae determinatè petunt, per se loquendo, vim potentiae extrinsecam, ut species. Dixi, per se loquendo: quando enim Angelus cognoscit se, ipsa ejus potentia est species, juxta probabilem sententiam. Aliae demum sunt formalitates indifferentes ut vis earum productiva sit potentiae intrinseca, vel extrinseca, nec aliud requirunt, quam ut in causa totali sit virtus iis adequata, & hujusmodi est conceptus supernaturalitatis. Per quae, patet ad Confirmationem.

II.

Potentia non est completa sine specie.

Supernaturalitas in effectus non petit virtutem intrinsecam in potentia.

Triplex formalitatum genus.

III.
Ex Concilio
Viennensi
non probatur
necessitas
luminis,
præcisè
ratione
supernaturali-
tatis.

IV.
Vt prius
de-
claratur
mens
Con-
cilii
Viennensis.

V.
Obstantiam
visionis
perfectionem
requiri
potest
lumen,
non ob
supernaturalitatem
præcisè.

Argui potest septimò ex Concilio Viennensi sub Clemente quinto, ubi definitur, animam indigere lumine gloriæ ad videndum Deum. Respondetur, nihil aliud definiri in hoc Concilio, ut supra sect. primâ latiùs ostendi, quàm animam naturalibus viribus non posse videre Deum, sed egere auxilio aliquo supernaturali: solùm namque intendit Concilium damnare errores Begardorum & Beguinarum, inter alia asserentium, quamlibet intellectualem creaturam in seipsa naturaliter esse beatam, nec animam, ut Deum clarè videat, indigere lumine ipsam elevante. Unde, ex vi hujus definitionis, habetur tantùm, animam solis naturæ viribus non posse elicere visionem beatificam, nisi aliquid ei principium supernaturale adjungatur.

Quòd verò non debeat Concilium intelligi in rigore prout verba sonant, de lumine scilicet gloriæ in sensu Theologorum, nempe de principio aliquo intrinseco permanente, constat: nam juxta communem sententiam quam etiam sequitur Suarez, & non pauci ex adversariis, ut sect. quartâ vidimus, dici potest visio ab anima per auxilium extrinsecum sine lumine hoc intrinseco: ergo juxta Concilium, non est necessarium absolute hujusmodi lumen. Quòd si per lumen liceat adversariis hinc intelligere concursum extrinsecum, quidni nobis similiter intelligere licebit speciem seu objectum, cum utrobique nihil aliud sit quàm ipse Deus, vel concurrens per modum objecti, vel principii tenentis se ex parte potentia.

Quòd si quis contendat requiri hinc absolute lumen, debet esse ob maximam perfectionem visionis, & supernaturalitatis in ea repertæ, utpote quæ ob suam excellentiam requirit non solùm speciem supernaturalem, sed etiam principium supernaturale tenens se ex parte potentia; hoc autem non ratione supernaturalitatis præcisè, sed talis super-

naturalitatis; constat enim res varias vel ob præstantiam, vel alias rationes, subinde exigere causas diversas: sic idem effectus pendet & à causâ primâ, & secundâ; eadem proles à patre & matre, & sic de aliis, quæ videri passim apud Auctores possunt. Si ergo dentur entitates quædam petentes duas causas naturales, quidni etiam detur aliqua, quæ petat duas supernaturales. Hoc autem in visione peculiariter contingere colligimus à posteriori ex hac auctoritate Concilii.

Existimo itaque cum Vasquez hic, d. 43. & aliis, ratione supernaturalitatis præcisè non requiri lumen in productione visionis, sed ad actum supernaturalem sufficere quoad hoc, quòd unum ejus principium sit supernaturale, nec per se loquendo, alia elevatio potentia ad actum supernaturalem requiritur quàm ut cum eâ concurrat principium ali- quod supernaturale, sive illud sit objectum, sive aliud quodcunque. In hoc tamen differo à Patre Vasquez, quòd ipse contendat, si essentia Divina concurrat instar speciei ad visionem, non omnino requiri lumen, quòd tamen nego, & dico, licet ratione supernaturalitatis præcisè non requiratur lumen, requiri tamen ratione talis supernaturalitatis, ut jam declaratum est: ad quòd dicendum moveor, quia conformius hoc est definitioni Pontificis, & Concilii.

Auctoritate igitur magis quàm ratione probatur necessitas luminis ad visionem beatificam eliciendam; verba enim illa Concilii Viennensis damnantis propositionem hanc, nempe, animam non indigere lumine gloriæ, ipsam elevante ad videndum Deum, non possunt alio modo congruè explicari, quàm quòd connaturaliter saltem requiratur hujusmodi principium ex parte potentia ad visionem eliciendam.

VI.

Quòd quæ
principium
supernaturale
sufficit
ad effectum
supernaturalem.

VII.

Auctoritas
facit pro
lume.

DISPUTATIO DECIMA-QUINTA:

De tertio visionis principio, nempe, specie impressa: ubi etiam de specie expressa.

SECTIO PRIMA.

An Deus de facto videatur per speciem impressam.

I.
Deum dupli-
ci ratione
respicit
visionem
beatificam.

II.
In visione
duæ reperi-
untur
formalitates.

NOTANDUM, Deum in visionis beatificæ productione dupliciter se habere: primò, per modum causæ universalis, qui conceptus, visioni cum omnibus aliis effectibus, qui similiter Deum ut causam universalem respiciunt, est communis. Secundò, Deus visionem respicit per modum objecti, quatenus scilicet illum repræsentat, & sub hac consideratione Deus est causa particularis visionis, non minùs quàm quodvis aliud objectum est causa particularis repræsentationis sui. In visione itaque beatificâ, sicut in aliâ quacunque visione respectu sui objecti, duæ reperiuntur formalitates, entis & repræsentationis: ut ens est, respicit Deum ut causam universalem; ut repræsentatio, eundem respicit per modum objecti, peculia-

riter in hanc visionem influentis, idque respectu illius præstantis, quòd respectu aliarum visionum præstant reliqua objecta.

Dices, non esse cur visio beatifica Deum respiciat ut causam universalem; etsi enim creatura quævis, eo ipso quòd ens sit, dicat essentialem dependentiam à Deo, in præsentia tamen hoc ex eo abunde habetur, quòd Deus sufficienter concurrat per modum objecti; nec enim requiritur, ut illic Deus influat per modum causæ universalis, ubi influit ut causa particularis; per utrumvis enim concursum plenè habetur dependentia creaturæ à Deo. Sed contrâ: species enim impressa Dei, si daretur, suppleret totum quòd Deus in visione facit per modum objecti, & causæ particularis, nihilominus præter concursum speciei requireretur concursus Dei, ut causæ universalis; ergo Deus de facto concurrat ad visionem, non solum per modum objecti, & causæ particularis, sed etiam per modum causæ universalis; id enim omne nunc per se præstat, quòd in eo casu præstaret Deus, & species impressa.

III.

Et hæc
duæ
formalitates
visionis
magis
in
particulari
distinguntur.

Deinde,